

Republika e Kosovës
Republika Kosova
Republic of Kosovo

Zyra Kombëtare e Auditimit
Nacionalna Kancelarija Revizije
National Audit Office

Br. Dokumenta: 24.20.1-2017-08

IZVEŠTAJ REVIZIJE
O GODIŠNJIM FINANSIJSKIM IZVEŠTAJIMA PORESKE
ADMINISTRACIJE KOSOVA
ZA GODINU ZAVRŠNO SA 31 DECEMBROM 2017

Priština, Jun 2018

Nacionalna Kancelarija Revizije Republike Kosova je najviša institucija ekonomske i finansijske kontrole, koja prema Ustavu i zakonima zemlje uživa funkcionalnu, finansijsku i operativnu nezavisnost. Nacionalna Kancelarija Revizije obavlja revizije regularnosti i performanse i za svoj rad odgovara Skupštini Kosova.

Naša misija je da preko kvalitetnih revizija jačamo polaganje odgovornosti u javnoj upravi zarad korišćenje nacionalnih resursa na jedan efektivan, efikasan i ekonomičan način.

Mi obavljamo revizije u skladu sa međunarodno priznatim standardima revizije na javnom sektoru kao i sa najboljim evropskim praksama.

Izveštaji Nacionalne Kancelarije Revizije na direktan način promovišu polaganje odgovornosti javnih institucija pošto oni pružaju održivu osnovu za zahtevanje odgovornosti od strane menadžera svake budžetske organizacije. Tako mi povećavamo poverenje u trošenju javnih fondova i odigravamo aktivnu ulogu u obezbeđivanju interesa poreskih platiša i ostalih interesnih strana u povećanju javne odgovornosti.

Generalni Revizor je odlučio o mišljenju revizije o Godišnjim Finansijskim Izveštajima Poreske Administracije Kosova, u konsultaciji sa Pomoćnikom Generalnog Revizora Emine Fazliu, koja je nadgledala reviziju.

Izveštaj je rezultat revizije izvršene od strane Blerim Kabashi (vođa tima), Ariana Berisha Rexhëbeqaj i Leonora Hasani (članovi tima), pod upravljanjem Rukovodioca Departmana Revizije Samir Zymberi.

TABELA SADRŽAJA

Opšti sažetak	4
1 Delokrug i metodologija revizije	6
2 Godišnji finansijski izveštaji i ostale obaveze za spoljno izveštavanje	7
3 Finansijsko upravljanje i kontrola	10
4 Napredak u sprovođenju preporuka	22
5 Dobro upravljanje	23
Dodatak I: Objašnjenja različitih vrsta mišljenja revizije primenjenih od strane NKR	26
Dodatak II: Napredak u sprovođenju preporuka iz prethodne i ranijih godina	29
Dodatak III: Pismo potvrđivanja	33

Opšti sažetak

Uvod

Ovaj izveštaj rezimira glavna pitanja koja proističu sa revizije Godišnjih finansijskih izveštaja Poreske Administracije Kosova za 2017 godinu, koja određuje Mišljenje koje je dato od strane Generalnog Revizora. Pregled finansijskih izveštaja za 2017 godinu je izvršen u skladu sa Međunarodnim standardima revizije Vrhovnih Institucija Revizije (MSVIR). Naš pristup je uključio testiranja i procedure koje su bile potrebne da dođemo do mišljenja u vezi sa finansijskim izveštajima. Preduzeti pristup revizije je predstavljen u Spoljnom Planu Revizije, za 2017 godinu.

Naša revizija se fokusira na:

Radnje koje su preduzete od strane Nacionalne Kancelarije Revizije za izvršenje revizije za 2017 godinu, određene su u zavisnosti kvaliteta unutrašnje kontrole sprovedene od strane menadžmenta Poreske Administracije Kosova (PAK).

Nacionalna Kancelarija Revizije ocenjuje visoki menadžment i osoblje PAK-a, za saradnju tokom procesa revizije.

Mišljenje Generalnog Revizora

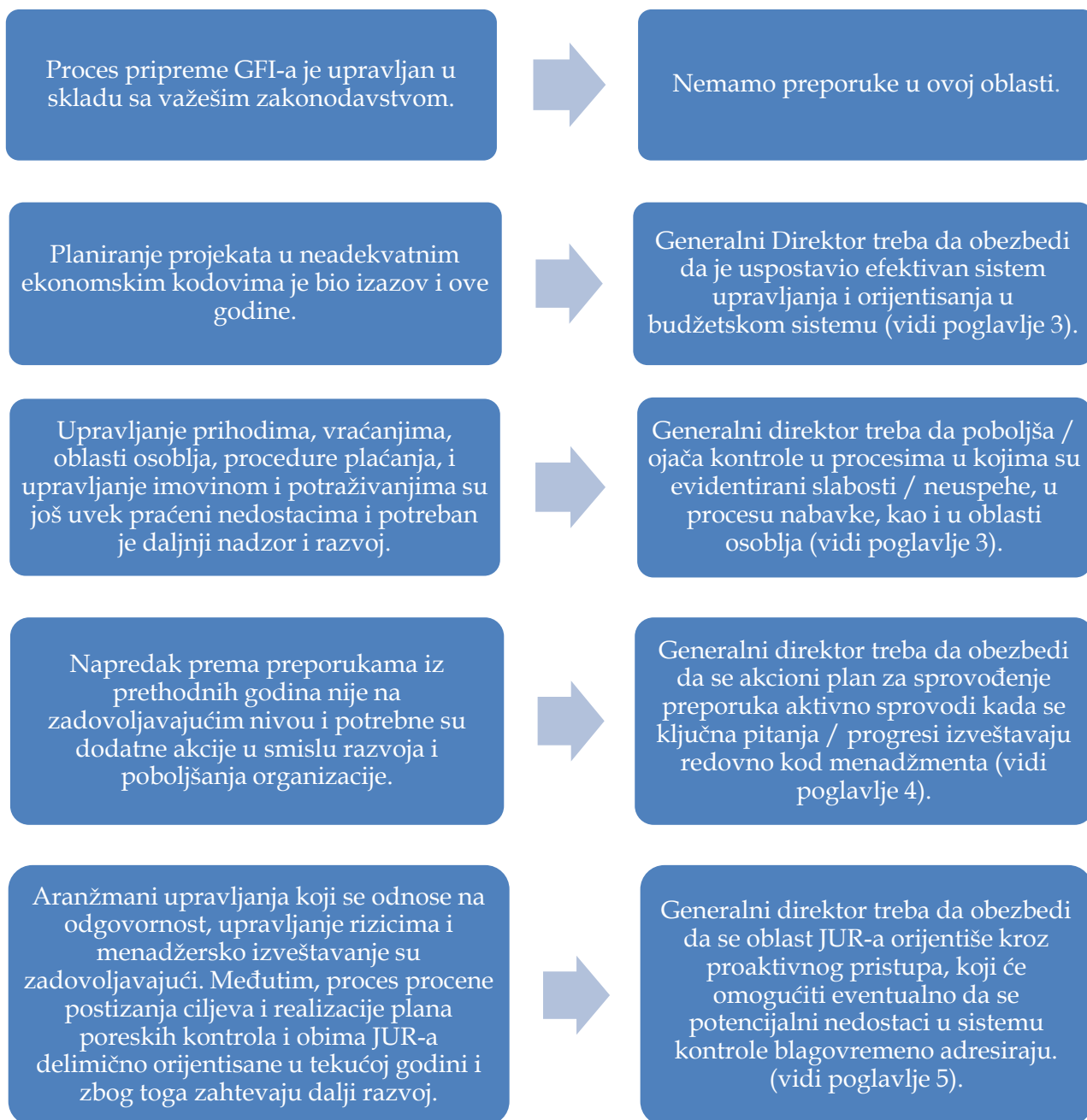
Ne modifikovano mišljenje

Godišnji Finansijski Izveštaji za 2017 godinu *predstavljaju objektivno i istinit prikaz* u svim materijalnim aspektima.

Za opširnije vidite Odeljak 2.1 ovog Izveštaja.

Dodatak I, objašnjava različite vrste mišljenja koja se primenjuju od strane Nacionalne Kancelarije Revizije.

Glavni zaključci i preporuke

Odgovor uprave na reviziju 2017

Generalni Direktor je uzeo u obzir i složio se sa nalazima i zaključcima revizije i založio se da će adresirati sve date preporuke.

1 Delokrug i metodologija revizije

Uvod

Nacionalna Kancelarija Revizije (NKR) je odgovorna za obavljanje revizije regularnosti koje uključuje pregled i procenu finansijskih izveštaja i ostalih finansijskih podataka, kao i davanje mišljenja :

- Da li finansijski izveštaji daju pravilan i istinit prikaz finansijskih računa i pitanja za period revizije;
- Da li su finansijski podaci, sistemi i transakcije u skladu sa važećim zakonima i pravilnicima:
- O usaglašenosti funkcija unutrašnje kontrole i unutrašnje revizije; i
- O svim pitanjima koje proističu iz ili se tiču revizije.

Preduzeti rad revizije zasnovan je na proceni rizika za reviziju Poreske Administracije Kosova (PAK). Analizirali smo aktivnosti opštine o tome do koje se mere možemo osloniti na menadžerskim kontrolama kako bi odredili nivo detaljnih testova, koji su potrebni za obezbeđivanje dokaza koji potkrepljuju mišljenje Generalnog Revizora (GR).

Odeljci u nastavku pružaju detaljniji sažetak nalaza naše revizije sa posebnim naglaskom na zapažanja i preporuke u svakoj oblasti pregleda.

Naši postupci su uključili pregled unutrašnjih kontrola, sistema računovodstva, nadovezane supstancijalne testove kao i nadovezani aranžmani upravljanja do one mere koje mi smatramo potrebnim za efektivno obavljanje revizije. Nalazi revizije se ne trebaju smatrati kao sveobuhvatno odslikavanje svih slabosti koje mogu postojati, ili svih poboljšanja koje se mogu izvršiti na sistemima i postupcima koji su delovali.

2 Godišnji finansijski izveštaji i ostale obaveze za spoljno izveštavanje

Uvod

Naš pregled Godišnjih Finansijskih Izveštaja (GFI-a) uzima u obzir usaglašenost sa okvirom izveštavanja kao i kvalitet i tačnost informacija koje su predstavljene u GFI-a. Takođe se uzima u obzir izjava koja je data od strane Glavnog Administrativnog Službenika (GAS) i Glavnog Finansijskog Službenika (GFS), kada se GFI dostavljaju Ministarstvu Finansija.

Izjava o predstavljanju GFI uključuje izvestan broj tvrdnji u vezi sa usaglašenosti sa okvirom izveštavanja i kvalitetom informacija u okviru GFI-a. Ove tvrdnje imaju za cilj da pružaju sigurnost Vladi da su im pružene sve relevantne informacije radi osiguranja da se može preduzeti postupak revizije.

2.1 Mišljenje Revizije

1. Ne - modifikovano mišljenje

Revidirali smo GFI PAK-a za godinu završno sa 31 Decembrom 2017, koji uključuju izveštaj prijema i isplata u gotovom novcu, izveštaj o izvršenju budžeta kao i objašnjavajući, obelodanjivanja i ostale prateće izveštaje.

Prema našem mišljenju, Godišnji Finansijski Izveštaji za godinu završno sa 31 decembrom 2017, predstavljaju pravilan i istinit prikaz u svim materijalnim aspektima, u skladu sa Međunarodnim Standardima Računovodstva za Javni Sektor (prema računovodstvu zasnovanom na gotovom novcu), Zakonom br. 03/L-48 o Upravljanju Javnim Finansijama i Odgovornostima (sa izmenama i dopunama) i Uredbom MF, Br. 01/2017 o Godišnjem finansijskom izveštavanju budžetskih organizacija.

Osnova za Mišljenje

Revizija je izvršena u skladu sa Međunarodnim Standardima Vrhovnih Institucija Revizije (MSVIR). Prema ovim standardima naše odgovornosti su opisane ispod kod dela 'Odgovornosti Revizora za Reviziju Finansijskih Izveštaja'. Verujemo da su dokazi revizije koje smo prikupili dovoljni i odgovarajući za obezbeđivanje osnove za naše mišljenje.

Odgovornost Menadžmenta i osoba koje su odgovorne za Upravljanje i GFI

Generalni Direktor PAK-a je odgovoran za pripremu i tačno predstavljanje Finansijskih Izveštaja u skladu sa Međunarodnim Standardima Računovodstva na Javnom Sektoru – Modifikovanog Finansijskog Izveštavanja na osnovu Računovodstva Gotovog Novca te je odgovoran za unutrašnje kontrole koje menadžment ocenjuje kao potrebnim za omogućavanje pripreme

finansijskih izveštaja bez materijalno pogrešnih prikazivanja koje su uzrokovane usred prevare ili greške. To uključuje primenu Zakona br. 03/L-048 o Upravljanju Javnim Finansijama i Odgovornostima (sa izmenama i dopunama).

Ministar finansija i Generalni Direktor su odgovorni za obezbeđivanje nadgledanja procesa finansijskog izveštavanja PAK-a.

Odgovornost Generalnog Revizora za reviziju GFI

Naša je odgovornost da na osnovu naše revizije izrazimo mišljenje o GFI. Revizija je izvršena u skladu sa MSVIR. Ovi standardi zahtevaju da se pridržavamo etičkih zahteva i da planiramo i izvršimo reviziju kako bismo stekli razumnu sigurnost o tome da finansijski izveštaji ne sadrže materijalno pogrešna prikazivanja.

Razumna sigurnost je visoki stepen sigurnosti međutim ne garantuje da će revizija koja se vrši u skladu sa MSVIR uvek identifikovati materijalno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Materijalno pogrešna prikazivanja se mogu pojaviti usled prevare ili greške a smatraju se materijalnim ukoliko, ona individualno ili u grupi mogu da utiču na odluke korisnika koje se donose na osnovu ovih GFI.

Revizija uključuje obavljanje postupaka radi dobijanja dokaza u vezi sa finansijskim informacijama i obelodanjivanjima u GFI. Izabrani postupci zavise od procene revizora, uključujući i procenu rizika od materijalno pogrešnih prikazivanja u GFI bilo da se ona pojavljuju usled prevare ili greške. Tokom procene rizika, revizor uzima u obzir unutrašnje kontrole koje su relevantne za sastavljanje finansijskih izveštaja od strane entiteta, kako bi dizajnirao revizorske postupke koje su odgovarajući za okolnosti entiteta, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efektivnosti unutrašnjih kontrola entiteta.

Revizija uključuje i procenu prikladnosti korišćenih računovodstvenih politika, opravdanost računovodstvenih procena izvršenih od strane menadžmenta, kao i procenu prezentacije finansijskih izveštaja.

2.2 Usklađenost sa zahtevima za GFI i ostalim zahtevima za izveštavanje

Zahteva se da PAK izveštava u skladu sa određenim okvirom izveštavanja i sa ostalim zahtevima za izveštavanje. Mi smo uzeli u obzir:

- Usklađenost sa Pravilnikom MF. Br. 01/2017 o Godišnjem Izveštavanju od Budžetskih Organizacija;
- Zahteve ZUJFO br. 03/L-048 (sa izmenama i dopunama);
- Usklađenost sa finansijskim pravilima br. 01/2013 i 02/2013;
- Akcioni plan za adresiranje preporuka;
- Zahteve Procedura za Finansijsko Upravljanje i Kontrole (FUK); i
- Nacrt plan i završni plan nabavke na vreme.

Izjava data od strane menadžmenta MER-a

Imajući u vid gore navedeno, Izjava data od strane Glavnog Administrativnog i Finansijskog Službenika, prilikom dostavljanja GFI-a u MF, je tačna i realna. Tokom revizije nisu primećene materijalne greške.

Preporuke

Nemamo preporuke u vezi sa GFI.

3 Finansijsko upravljanje i kontrola

Uvod

Naš rad u vezi sa Finansijsko Upravljanje i Kontrolu (FUK), odražava detaljni rad revizije o sistemima prihoda i troškova u budžetskim organizacijama. Posebno je u fokusu revizije bilo upravljanje budžetom, prihodi, pitanja nabavke, ljudski resursi kao i imovina i obaveze.

Zaključak o Finansijskom Upravljanju i Kontroli

U kontekstu finansijskih sistema uopšte kontrole su dobre, ali su zabeleženi nedostaci u pogrešnoj orijentaciji projekata na budžet, obradi predmeta za plaćanje, oblasti prihoda, oblasti kadrova i upravljanja imovinom. Ove oblasti zahtevaju dalje poboljšanje.

3.1 Planiranje i izvršenje budžeta

Razmotrili smo izvore budžetskih fondova, potrošnju fondova kao i prikupljene prihode prema ekonomskim kategorijama. To je istaknuto na donjim tabelama:

Tabela 1. Izvori budžetskih fondova (u €)

Opis	Početni budžet	Završni budžet ¹	2017 Izvršenje	2016 Izvršenje	2015 Izvršenje
Izvori Fondova:	9,889,944	8,951,857	8,807,446	8,858,097	8,079,103
Grant Vlade -Budžet	9,889,944	8,951,857	8,807,446	8,858,097	8,079,103

Završni budžet u odnosu na početni budžet smanjen je za 938,087€. ovo smanjenje je nakon budžetskog pregleda i odlukama Vlade.

U 2017 godini, PAK potrošila 98% završnog budžeta ili 8,807,446€, isti nivo kao u 2016 god.

¹Završni Budžet – odobreni budžet od strane Skupštine koji je kasnije prilagođen od strane Ministarstva Finansija

Tabela 2. Potrošnja fondova prema ekonomskim kategorijama (u €)

Opis	Početni budžet	Završni budžet	2017 Izvršenje	2016 Izvršenje	2015 Izvršenje
Trošenje fondova prema ekonomskim kategorijama:	9,889,944	8,951,857	8,807,446	8,858,097	8,079,103
Plate i Dnevnice	7,012,775	6,881,449	6,881,449	6,889,254	6,585,102
Roba i Usluge	1,188,597	1,632,436	1,528,474	1,423,735	1,196,993
Komunalije	168,572	174,972	166,070	184,339	202,898
Kapitalne Investicije	1,520,000	263,000	231,453	360,769	94,110

Objašnjenja o promenama u budžetskim kategorijama su navedena u nastavku:

- Završni budžet za plate i dnevnice za 2017 godinu je bio 7,012,775€, a na kraju godine odlukom Ministra Finansije ovaj budžet je smanjen za 131,326€, jer proces regrutovanja 30 inspektora upućen na sud i nije očekivan stvaranje troškova u 2017 god. Izvršenje budžeta je bio 100%;
- Završni budžet za robu i usluge u poređenju sa prethodnim budžetom, odlukom Vlade povećan za 443.839€. Uprkos povećanju, izvršenje budžeta je bilo 94%;
- Završni budžet za kapitalne investicije u poređenju sa početnim budžetom je smanjen za 1.257.000€, uz pregled budžeta i odluke Vlade. Ovo smanjenje se odnosi na prenos projekta "Novi sistem baze oporezivanja" za 2018 godinu, planirana vrednost za ovaj projekat iznosila je 1.200.000, koji je bio su-finansiranje podrškom EU kroz fondova IPA² 2017 SBS. Projekat "Call Center" u iznosu od 50.000€ prenet je za 2018 godinu, dok je projekat "Softvare" smanjen za 7.000€.

² IPA-Instrument pred Članstva

Pitanje 1 – Loša klasifikacija budžeta

Nalaz Prema finansijskoj pravili br. 02/2013 za upravljanje ne finansijskim sredstvima "Kapitalna imovina znači sva ne-finansijska sredstva sa rokom trajanja duže od jedne godine, finansijskom vrednošću preko 1.000€ po jedinici, vlasništvo i kontrola pripadaju organizaciji".

Plaćanje u iznosu od 50,998€ za nastavak godišnjeg održavanja licenci Oracle, izvršeno je iz kategorije kapitalnih investicija, ali se trezorska pravila kvalifikuju na kategoriju robe i usluga.

Rizik Pogrešno predstavljanje podataka u finansijskim izveštajima dovodi pogrešnog razumevanja finansijskih informacija PAK-a.

Preporuka 1 Generalni Direktor treba osigurati da ima dobre kontrole koje obezbede adekvatno planiranje/klasifikaciju projekata na osnovu računovodstvenog plana odobrenom od strane Trezora -MF.

3.2 Prihodi

Porezni prihodi planirani od strane Vlade Kosova/MF za 2017 godinu bili su 423.000.000€, dok su prihodi ostvareni od strane PAK-a bili 414.355.302 €, postoji zaostajanje u realizaciji plana za 2%. Ali u odnosu na 2016 godinu, PAK u 2017 godini ostvarila bruto prihod veći za 27.969.813 € ili 7%. Dok su neto prihodi bili u iznosu od 365.916.273€.

Tabela 3. Prihodi prikupljeni za Kosovski Budžet – izvršenje naspram budžeta (u €)

Opis	Početni budžet	Završni budžet	2017 Izvršenje	2016 Izvršenje	2015 Izvršenje
Bruto prihodi	423,000,000	423,000,000	414,355,000 ³	386,385,187	332,772,000
Vračanja	(36,000,000)	(36,000,000)	(48,439,000)	(31,005,000)	(28,769,000)
Neto prihodi	387,000,000	387,000,000	365,916,000	355,380,187	304,003,000

PAK u izveštaju o nadgledanju sprovođenja godišnjeg plana objasnila je da povećanje prihoda u 2017 godini bio i rezultat preduzimanja akcija od strane menadžmenta PAK-a, u jačanju kontrola i dodatnih aktivnosti za postizanje ciljeva.

³ Vrednosti prikazane u ovoj tabeli zaokružene su na nula-0,

3.2.1 Upravljanje prihodima i povratak

Prihodi od PAK-a u 2017 godini su 414,355,302€. Glavni izvori prihoda su: porez na dodatu vrednost (PDV) sa 47.5%, zatim porez na lični dohodak (PLD) sa 29.4% i porez na dohodak Korporacija (TAK) sa 23.2%.

Tabela 4. Prikupljeni prihodi i povratak prema ekonomskim kodovima (u €)

Opis	Ekonomski kodovi	Godina 2017	Godina 2016
Paušalni porez	40010	8	21,000
Porez na zaradu	40020	-	1,000
Porez na dodatu vrednost	40030	198,340,829	179,203,000
Odloženi PDV	40035	0,00	90,000
Porez na plate, zadržan u izvoru	40040	85,635,355	79,850,000
Porez za individualne biznise	40050	32,547,167	32,125,000
Porez na kiriju i nematerijalnu imovinu	40060	595,812	819,000
Porez zadržan na izvor na interes	40065	18,145,526	11,187,000
Porez za korporacije	40070	75,276,998	80,797,000
Prolazni račun - poreska administracija	40090	(8,073)	7,000
Prihodi od kazne	40095	3,426,234	2,187,000
Nadoknada šteta od kompanije osiguranja	50109	30	1,000
Licence za igre	50210	393,848	96,000
Prihodi-prodaja otpada	50416	844	1,000
Prihodi-prodaja konfiscirane robe	50421	723	0,00
Ukupno		414,355,302	386,385,000

Iznos povraćaja/poreskih vraćanja za 2017 godinu je bio 48,439,102€.

Table 5. Vraćanje prema ekonomskim kodovima (€)

Opis	Ekonomski kodovi	Godina 2017	Godina 2016
Vraćanje poreza na dodatu vrednost	40031	45,141,800	30,133,575
Vraćanje -takse na plate - izd. izvor	40041	867,465	61,862
Vraćanje -poreza za biznis	40051	94,932	185,042
Vraćanje -kirija zarade loto	40061	112,274	967
Vraćanje -porez za korporacije	40071	2,219,630	621,445
Vraćanje -prihodi-kazne PAK-a	40096	3,000	1,653
Ukupno - vraćanje		48,439,102	31,004,544

Najveće učešće u vraćanju PDV sa 45,141,800 € ili 93%, a porez na dobit € 2,219,630 ili 5%, dok su prihodi od ostalih poreza najniži. Testirali smo prihod i vraćanje i identifikovali smo sledeća pitanja:

Pitanje 2 - Ne harmonizacija prihoda prema zakonskim zahtevima

Nalaz U skladu sa Uredbom br.03/2012, PAK je dužna da mesečno i tromesečno vrši usklađenje prihoda sa Trezorom i da se daju objašnjenja za ne usaglašavanja između računovodstva PAK-a i beleške Trezora.

Službenica za prihode je izvršila harmonizaciju sa Trezorom na mesečnom i tromesečnom nivou. Međutim, u izveštajima o harmonizaciji nisu date objašnjenja o razlozima zbog kojih se ISFUK - Računovodstvo PAK-a. Vrednost neusklađenosti za period januar-decembar 2017 godine iznosila je 2,788,533€. Prema PAK-u razlozi za ne harmonizaciju su rezultat netačnog izveštavanja plaćanja od strane Komercijalnih Banaka (plaćanje bez UNIREFF-a, izveštavanje isplate poreza na račun penzija itd.).

Rizik Ne davanje beleške objašnjenja što se tiče razlika između beleške Trezora i računovodstva PAK-a stvara nejasnoće i nedovoljne informacije o prihodima i vraćanja PAK-a uopšte.

Preporuka 2 Generalni Direktor treba osigurati da kontrole funkcionišu i da su preduzete mere kako bi se omogućilo da prilikom usaglašavanja prihoda i vraćanja daju više beleške objašnjenja za ne usaglašavanja između Trezora i računovodstva PAK-a, kako bi proces harmonizacije bio u skladu sa zakonskim zahtevima.

Pitanje 3 – Nedostaci u procesu fiskalizacije

- Nalaz** U planu tretiranja rizika za 2017 godinu, među glavnim ciljevima PAK je određivala identifikaciju i fiskalizaciju biznisa, koji se trebaju fiskalizovati i još uvek nisu opremljeni fiskalnim kasama.
- Prema podacima PAK-a, ukupan broj biznisa koji obavljaju poslovnu delatnost je 65.745, od njih 46,558 su izveštavaće u sistemu poreznika PAK-a u 2017 godini.
- ATK nema tačne ili približne podatke koliko je broj biznisa koji nisu opremljeni sa fiskalnim kasama, i koje prema zakonodavstvu zahteva se da budu fiskalizovane.
- PAK u 2017 godini ostvarila napredak u fiskalizaciji biznisa koji trguju gorivom. Prema evidenciji PAK-a, broj preduzeća na Kosovu koji trguju sa gorivom je 356, sa ukupno 605 prodajnih mesta, od kojih fiskalne kase imaju 584 prodajna mesta ili oko 97%, dok bez fiskalne kase i dalje posluju još 21 prodajna mesta.
- Rizik** Neuspeh tačnog identifikovanja preduzeća koja nisu opremljena fiskalnom kasom za posledicu mogu imati potencijalnu utaju poreza, što dovodi do nejednake konkurencije između biznisa koji obavljaju određene aktivnosti.
- Preporuka 3** Generalni Direktor treba osigurati dobro upravljanje, dodatne kontrole i potrebne akcije, s ciljem da se biznisi opremaju sa fiskalnim kasama u skladu sa zakonskim zahtevima.

Pitanje 4 – Kašnjenja u pregledanju vraćanja (refundacije)

- Nalaz** Zakon o Poreskoj Administraciji i Procedurama, član 30, obavezuje PAK-a da usvoji važeći zahtev za vraćanje (refundaciju) u roku od 60 dana od dana prijema zahteva u PAK-u. Ukoliko zahtev nije razmatran u ovom roku, onda u ovim slučajevima PAK, osim vraćanja, mora takođe da plati i kamatu poreskim obveznicima.
- PAK ove godine je pokazala napredak u skraćivanju vremenskih rokova u tretiranju zahteva za vraćanje. Ali, uprkos tome, mi smo identifikovali da u pet slučajeva, zahtevi za vraćanje nisu razmatrani u zakonskom roku, i PAK nije plaćala interes poreskim obveznicima zbog kašnjenja.
- Rizik** Kašnjenja u refundaciji mogu izazvati finansijske poteškoće biznisima u vršenju njihovih operativnih aktivnosti i ugrožava se budžet PAK-a kao posledica ulaza u kamatnim obavezama za biznise.
- Preporuka 4** Generalni Direktor treba osigurati adekvatno upravljanje i kontrole u procesu vraćanja/refundacije, s ciljem da se zahtevi pregledaju unutar određenog vremenskog roka i u skladu sa zakonskim zahtevima.

3.3 Plate i dodaci

Plate i dodaci se isplaćuju putem centralizovanog platnog sistema kojim upravlja Ministarstvo Javne Uprave (MJU) i MF. Prema podacima ISFUK-a, budžet za kategoriju Plate u PAK za 2017 godinu je 6,889,254€, koji je potrošen 100%.

Pitanje 5 – Rukovodeće pozicije sa vršiocem dužnosti izvan zakonskih rokova

- Nalaz** Član 30 Zakona o Civilnoj Službi Br.03/L-149 predviđa da "u slučaju pražnjenja jedne pozicije u civilnoj službi, vršilac dužnosti ne može biti imenovan duže od tri (3) meseci".
- U 2017 godini, 31 vodeće pozicije su pokrivene vršiocem dužnosti, i sve su prekoračile zakonski rok. Na početku 2018 godine, 10 od tih pozicija su pokrivene sa redovnim službenicima.
- Rizik** Pokrivanje ključnih/upravljačkih pozicija sa VD na duži vremenski period od zakonskih zahteva povećava rizik od ne postizanja ciljeva, a zahtevana odgovornost ili performansa na tim pozicijama ne bude na pravom nivou. .
- Preporuka 5** Generalni Direktor treba osigurati da se sve akcije preduzimaju u skladu sa zakonskim zahtevima, da za pozicije pokrivene VD-om nađe održivo rešenje sa redovnim pozicijama u skladu sa zakonskim zahtevima.

3.4 Upravljanje osobljem

Testirali smo upravljanje procesa sa aspekta usaglašenosti što se tiče upravljanja aktivnosti u oblasti osoblja, i identifikovali smo sledeće slučajeve:

Pitanje 6 - Nepotpuna funkcionalizacija nove organizacione strukture

Nalaz Iako je usvajanje nove uredbe o sistematizaciji radnih mesta u PAK-u, obavljeno 30.06.2016, i dalje u 2017 godini, sedam pozicija iz različitih departmana i divizija nisu funkcionalne⁴. Ovo je rezultat ne pokretanja inicijative od strane PAK-a za raspisivanje konkursa za pokrivanje tih pozicija.

Generalni Direktor (GD) PAK-a tokom godine pokrenuo je pitanje organizacione strukture u MF-u. Prema GD, MF je sugerisala da organizaciona struktura bude u skladu sa novim zakonodavstvom i novim planiranjima (re-organizacija) koje Ministarstvo planira da obavlja.

Rizik Ne ispunjavanje ili kašnjenja u ispuni određenih pozicija sa odgovarajućim kandidatima povećava rizik da planirana organizacija PAK-a ne bude dovoljno funkcionalna i efektivna. Takođe ugrožava i postizanje postavljenih ciljeva.

Preporuka 6 Generalni Direktor treba osigurati da se preduzimaju kontinuirane pravne akcije, da se za nepopunjene pozicije nađe održivo rešenje u skladu sa zakonskim zahtevima.

3.5 Robe i usluge, kao i komunalije

Završni budžet za robe i usluge u 2017 godini je bio 1,632,436€. Od toga je potrošeno 1,528,474€, ili 93% budžeta. A budžet za komunalije bio 174,972€ od kojeg je potrošeno 166,070€, ili 95% budžeta.

U memorandumu pred-revizije smo primetili slučaj kada je ekonomski operater nagrađen ugovorom bez ispunjavanja svih potrebnih kriterijuma⁵ tenderskog dosijea za nabavku "Prevodilačke usluge sa albanskog jezika na engleskom i srpskom jeziku i obrnuto u skladu sa zahtevima i potrebama PAK-a". Nakon toga, PAK, dana 29.12.2017 preduzela akcije raskidom ugovora sa voljom obe strane i obećao je da će preduzeti akcije za sprečavanje takvih slučajeva.

⁴ U početku 2018 godine PAK pokrivala četiri od tih pozicija sa redovnim službenicima.

⁵ Kopije diploma za jednog saradnika engleskog jezika i dva srpskog jezika

3.6 Kapitalne Investicije

Završni budžet za 2017 za kapitalne investicije je bio 263,000€. Od njih je potrošeno 231,453€ ili 88%. ovim sredstvima je realizovano pet projekata koji se odnose na snabdevanje IT opremom i Softverima za sisteme PAK-a.

Preporuka

Nemamo preporuke u ovoj oblasti.

3.7 Zajednička pitanja u vezi sa robom, uslugama i kapitalnim investicijama

U nastavku su zajednička pitanja koja se tiču roba, usluga i kapitalnih investicija. Testirali smo proces isplate u oba dve kategorije i identifikovali smo sledeće nepravilnosti:

Pitanje 7 – obavezivanje sredstva nakon prijema robe i usluga

Nalaz Prema finansijskom pravilu 01/2013 o trošenju javnih fondova, najpre treba da se pravi zahtev za kupovinu , obavezivanje sredstava, proceduje se nalog za kupovinu, zatim prima se roba ili usluga, a nakon prijema fakture izvršava se isplata.

Mi smo identifikovali da je u četiri isplate⁶ obavezivanje sredstava je izvršeno nakon prijema robe i usluga, za ove isplate obavezivanje je zakasnilo od tri do 45 dana.

To je bilo zbog nedostatka budžeta i kašnjenja alokacije sredstava, što je dovelo do kašnjenja u obavezivanju sredstava.

Rizik Ulazak u obaveze bez obavezivanja sredstava može dovesti do neispunjavanja obaveza u vremenskim rokovima i kašnjenja u implementiranju ugovora.

Preporuka 7 Generalni Direktor treba osigurati da su preduzete mere da se kontrole u procesu izvršenja plaćanja kontinuirano nadgledaju, kako bi se omogućio da proces snabdevanja robom i uslugama, i izvršenje plaćanja bude u skladu sa zakonskim zahtevima.

⁶ Plaćanja u iznosu od 21,150€ i 24,715€ "Snabdevanje za kancelariju" i plaćanja u iznosu od 37,250€ i 22,350€ za projekat "Softver fiskalne kase".

3.8 Kapitalna i ne kapitalna imovina

Upravljanje imovinom je važan deo finansijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru. Glavna smernica u ovoj oblasti je Uredba br. 02/2013 o upravljanju ne finansijskim imovinom u budžetskim organizacijama. Vrednost ne finansijskih imovina od 1.000€ prikazana u GFI je bila 1.692.000€, a vrednost ne finansijske imovine ispod 1.000€ iznosila je 46.000€, a vrednost zaliha je 88.000€.

Pitanje 8 – Ne korišćenje sistema e-imovina

Nalaz Uprkos datoj preporuci u izveštaju iz prethodnih godina, za poboljšanje upravljanja imovinom ispod 1,000€ i zaliha, evidentirajući ih u softveru e-imovina, stanje je i dalje ista. Ne kapitalna imovina i zalihe su evidentirane i izveštavane kroz njihovog unutrašnjeg sistema, dok su na procesu funkcionalizacije sistema e-imovina.

Rizik Ne upravljanje ne-kapitalne imovine ispod 1.000€ putem sistema e-imovina, kao i registracija imovine u različitim bazama podataka, otežavaju njihovo efikasno upravljanje.

Preporuka 8 Generalni Direktor treba osigurati da su preduzete sve neophodne akcije i da s bliža nadgleda funkcionalizaciju sistema e-imovine, kako bi se obezbedilo da se ne kapitalna imovina i zalihe evidentiraju i upravljaju ovim sistemom.

3.9 Računi potraživanja

Računi potraživanja na kraju 2017 su bili 322,588,297€⁷, u ovoj vrednosti su uključena i penzijski doprinosi u iznosu 23,989,691€. Dok račun potraživanja PAK-a bez penzijske doprinose u 2017 godini su 298,598,606€, i u odnosu na 2016 (284,366,199€) imamo povećanje RP od 14,232,407€ ili 5%.

Na osnovu Zakona br. 05/L-043 i Zakona 05/L-119 o oprostaju dugova, iznos oprostanih dugova januar-Avgust 2017⁸ bio u iznosu od 22,302,219€, a realizovani prihodi kao efekat zakona o oprostaju dugova su bili 9,204,679€.

PAK uspostavila sistem unutrašnje kontrole koji nadgleda proces potraživanja, međutim tretiranje potraživanja i dalje ostaje izazov za PAK.

⁷ Potraživanja za penzije su potraživanja od Kosovskog Penzijskog Fonda, pošto se one upravljaju od strane PAK-a, izveštavane su i u GFI PAK-a.

⁸ 30. avgusta 2017. godine istekao je zakon o opraštanju duga

Pitanje 9 - Ne-efikasno upravljanje računa potraživanja -

Nalaz Prema planu za upravljanje rizicima i planu rada PAK-a, za 2017 određeno je da se inkasiraju dugove u vrednosti od 91,400,000€. A prikupljeno je 66.800.000€ ili 73% plana.

Procenat dugova (osnovni porez) prema PAK-u planirano da pada na 10% prihoda iz prethodne godine, standard koji takođe preporučuje i MMF⁹. Dok je iznos duga (neprikupljenih prihoda) prema PAK na kraju 2017 bio 121.977.774€ ili 32% prihoda prethodne godine.

Dok je u odsustvu pravovremenih/adekvatnih akcija krajem 2017 godine, stari dug iznosio je 60,604,906€¹⁰.

Rizik Nedostatak dovoljnih akcija za prikupljanje javnih potraživanja može da ne potakne druge subjekte da na vreme plate svoje obaveze. Starenje potraživanja otežava njihovo prikupljanje.

Preporuka 9 Generalni Direktor treba osigurati da su preduzete akcije za povećanje efikasnosti i jačanje kontrola nad upravljanjem i prikupljanjem dugova, au isto vreme da budu u liniji sa preporukama iz najnovijeg izveštaja MMF-a i standarda uspešnih poreskih agencija.

3.10 Neizmirene obaveze

Izveštaj o neizmirenim obavezama krajem 2017 godine iznosio je 30,065€. Ove obaveze su prenesene za isplatu u 2018 godini. Na[a testiranja u ovoj kategoriji su otkrile slabosti u upravljanju i izveštavanju obaveza i kod kontingentnih obaveza.

Pitanje 10 - Kašnjenja u izvršenju plaćanja, kao i nepravilno izveštavanje obaveza

Nalaz Finansijsko pravilo br. 01/2013/MF član 37 tačka 1 e - predviđa da "sve fakture koje prima budžetska organizacija moraju biti plaćene u roku od 30 dana, ako nije drugačije određen ugovorom".

PAK nije redovno izveštavala MF o neplaćenim obavezama, odnosno nije dostavila mesečne izveštaje za januar, februar, mart, april, maj, septembar i decembar 2017.

⁹ Ovaj standard MMF-a (međunarodni Monetarni Fond) objašnjava da uspešne poreske agencije obično nose svoje poreske dugove na nivou od 10% od ukupnog prihoda iz prethodne godine.

¹⁰ Stari neprikupljeni dugovi- dug se smatra neprikupljenim kada je poslednja deklaracija ili procena istekao preko 6 godina. Takođe, sa zakonom PAK-a postoje određene karakteristike za dugove koji se ne mogu plaćati, čak i kada je usvojen šestogodišnji dug, kao što su sudovi, žalbe biznisa na Nezavisnom Odboru za Razmatranje. Dok za Budžetske Organizacije, Društvena Preduzeća, preduzeća pod upravom KAP-a, Penzijski Doprinosi, Poljoprivredne Zadruge, nema starenja dugova.

Takođe PAK je zakasnila u otplati svojih obaveza. U pet testiranih plaćanja¹¹ primećeno kašnjenje u plaćanju fakture od 22 do 133 dana.

Rizik Nepravilno izveštavanje obaveza utiče na to da menadžment nema jasnu sliku o obavezama, što povećava rizik od neplaćanja računa na vreme. Dok kašnjenja u plaćanju obaveza mogu nositi dodatne troškove.

Preporuka 10 Generalni Direktor treba osigurati adekvatno upravljanje i kontrolu da izveštavanje o obavezama bude redovna i da ovi izveštaji pružaju tačne i potpune informacije za menadžment i Trezor. Takođe, u mesečnim izveštajima treba da se prati hronologija neplaćenih faktura u cilju blagovremenog plaćanja.

Pitanje 11 - kontingente obaveze

Nalaz Kontingentne obaveze u GFI PAK-a za 2017 godinu predstavljene su u iznosu od 76.352€, dok u 2016 godini bile 61.000€. Dok je u podacima Državne Advokature (DA), predstavljeno 116 slučajeva ili odluka gde su podnete optužbe protiv PAK-a. Ovi slučajevi iz liste DA nisu prikazani u GFI-u. Kao rezultat toga, nedostaje odgovarajuća koordinacija između KAP i DA o predmetima/informacijama o potencijalnim obavezama.

Rizik Nedostatak adekvatnog pristupa za tretiranje kontingentnih obaveza povećava mogućnost njihove transformacije u obaveze koja bi dovelo do pogoršanja finansijske pozicije organizacije.

Preporuka 11 Generalni Direktor treba da obezbedi adekvatne kontrole u ovoj oblasti, obezbedi kvalitetno izveštavanje i saradnju/koordinaciju sa Državnom Advokaturom radi adekvatnog zastupanja institucije u sudovima.

¹¹ isplate (2) za kiriju u iznosu od 7,122€, isplate za gorivo za automobile u iznosu 12,123€, poštanski troškovi iznos 870€ i troškovi telefonije u iznosu 5,391€.

4 Napredak u sprovođenju preporuka

Naš izveštaj o reviziji GFI-a u 2016. godini rezultirao je sa 13 preporuka. PAK je pripremila Akcioni plan koji pokazuje kako će sprovođiti date preporuke.

Do kraja naše revizije za 2017 godinu sprovedene su pet preporuke, četiri su bile na procesu i četiri još nisu sprovedene. Ne sprovedene preporuke su pokriće pozicija sa vršiocem dužnosti, loša klasifikacija projekata u budžetu i upravljanje ne-kapitalnim imovinama ispod 1,000€, ne kroz sistema e-inovina. Takođe, od 2015 godine prenesene su dve preporuke, koje se odnose na upravljanje imovinom ispod 1,000€ i potraživanja. Za potpunije opisivanje preporuka i način njihovog adresiranja pogledajte Dodatak II.

Pitanje 12 - Sprovođenje preporuka iz prethodne godine i prethodne godine

Nalaz	Uprkos izradi planova za sprovođenje preporuka Generalnog Revizora (GR), još uvek postoje neodobrene preporuke iz prethodne godine i ranijih godina. Kao rezultat toga, i ove godine su se pojavile iste nepravilnosti i slabosti.
Rizik	Nepotpuna implementacija preporuka utiče na ne poboljšanje identifikovanih slabosti, kao rezultat toga rizici i efekti mogu biti veći i ne kontrolirani.
Preporuka 12	Generalni Direktor treba sprovesti efikasan proces nadgledanja sprovođenja preporuka GR-a, koji određuje ciljno vreme i odgovorne zvaničnike za to. Preporuke koje se ne sprovedu po rokovima treba pregledati na kratkom roku i da se preduzimaju pro-aktivne akcije prema barijerama prezentiranih tokom implementacije.

5 Dobro upravljanje

Uvod

Dobro upravljanje podrazumeva osnovna načela polaganja odgovornosti, efektivnost kontrola, upravljanje rizicima, nezavisnost unutrašnje revizije, koordinaciju NKR sa unutrašnjom revizijom i dobro upravljanje javnom imovinom.

Opšti zaključak o upravljanju

PAK generalno ima dobre kontrole u odnosu na svoje zakonske obaveze. Finansijsko upravljanje i kontrole su svedočile dobar proces pregleda i sigurnost u primeni zakonodavstva i drugih procesa kontrole.

Upravljanje u PAK u oblasti menadžerskog izveštavanja i odgovornosti kao i upravljanja rizicima odražava pozitivnu situaciju. PAK je pripremila plan za sprovođenje preporuka, ispunila je zahtev za dostavljanje upitnika o samo ocenjivanju. Lista samo ocenjivanja popunjena od strane MF predstavila tačno stanje organizacije i praćena relevantnim dokazima. PAK je izradila sveobuhvatnu strategiju razvoja institucije za godine 2015-2020, plan upravljanja rizicima, kao i plan za nadgledanje rizika.

Međutim, PAK u izveštajima o nadgledanju plana za upravljanje rizicima nije dala nikakve informacije o razlozima ne ispunjavanja plana poreske kontrole i napredak u implementaciji preporuka nije dovoljan.

5.1 Sistem unutrašnje revizije

JUR u organizacionoj šemi je jedna od ključnih sistema unutrašnje kontrole.

Za izvršenje efektivne revizije potreban je sveobuhvatan program rada koji odražava finansijske i ostale rizike ime revidiranog entiteta i pruža dovoljnu sigurnost o efektivnosti unutrašnje kontrole. Uticaj proizvoda Unutrašnje revizije treba da se presudi od važnosti koju menadžment pruža adresiranju preporuka kao i od podrške i izazova koji su pruženi od strane efektivnog Komiteta Revizije.

Jedinica Unutrašnje Revizije (JUR) deluje sa četiri člana osoblja – Direktorom JUR i sa tri revizora. JUR je izradila strateški plan i godišnji plan rada gde su planirane osam redovnih revizija i dve na osnovu zahteva menadžmenta, tokom 2017 JUR izvršila sedam redovnih revizija, i dve prema zahtevu, a jedan od planiranih izveštaja da se izvrši u 2017 o procedurama nabavke, izvršen je u februaru 2018 godine.

Direktorati/departmani koji se revidiraju od strane JUR-a dužni su da izveštavaju u tromesečnim periodama o nivou implementacije preporuka.

JUR izveštava o njenom radu i u CJUUR kroz tromesečnih izveštaja i druga linija izveštavanja je Komitet Revizije koji je osnovan u okviru Ministarstva Finansija.

Komitet Revizije, za period januar-decembar 2017 održao četiri sastanke u kojima je raspravljano o izveštajima UR-a, nalazima i sprovođenju njihovih preporuka.

Pitanje 13 – Obim revizije uglavnom pokriva prethodnu godinu

- Nalaz** Izveštaji unutrašnje revizije u velikoj meri (oko 57%) tretirali aktivnosti i operativne sisteme koji pokrivaju prethodnu godinu.
- Rizik** Usmeravanje obima JUR-a značajno u prethodnoj godini, smanjuje sigurnost ili mogućnost preduzimanja preventivnih akcija koje se mogu pružiti menadžmentu informacije o funkcionisanju sistema unutrašnje kontrole.
- Preporuka 13** Generalni Direktor treba osigurati da se plan JUR-a u velikoj meri oslanja na opseg tekuće godine, jedan pro-aktivan pristup bi omogućio da se nepravilnosti ili eventualna odstupanja u sistemima kontrole adresiraju blagovremeno.

5.2 Menadžersko izveštavanje, polaganje odgovornosti i upravljanje rizikom

Da bi imali dobro planiranje, za redovno nadgledanje aktivnosti i da bi omogućili efikasno donošenje odluka, menadžment treba da poseduje redovne izveštaje. Odgovornost kao proces je prihvatanje odgovornosti, držanje osoba odgovornih za njihove postupke i obelodanjivanje rezultata na transparentan način. Dok je upravljanje rizicima proces koji se odnosi na identifikaciju, analizu, procenu i akcije/ mere upravljanja za kontrolisanje i reagovanje na pretnje koje ugrožavaju organizaciju.

PAK je agencija u okviru MF-a, ima svoju organizacionu, upravljačku i odgovornu strukturu i da Generalni Direktor izveštava kod Ministra Finansija u redovnim mesečnim periodima. Departmani u okviru PAK-a imaju akcione planove za sprovođenje utvrđenih ciljeva u njihovim operativnim aktivnostima, i ujednom na mesečnoj i tromesečnoj osnovi vrše nadgledanje ili merenje postizanja utvrđenih ciljeva strateškim i operativnim planom za 2017 godinu.

Iako je menadžment implementirao niz unutrašnjih kontrola, trebalo bi da nastavi da pruži veću pažnju na upravljanje prihodima, osoblja i u upravljanju imovinom i računa potraživanja.

5.2.1 Poreska kontrola

Kao rezultat izvršenja poreskih kontrola, realizovani su prihodi u iznosu od 53.000.000€, koji su uključeni u ukupne prihode PAK-a. Realizacija dodatnog poreza je veći za 3,900,000€ ili 7,5% u odnosu na prethodnu godinu.

Najveći broj izvršenih kontrola je u okviru srednjih preduzeća ukupno 498 kontrole ili 34,5%, zatim na velika preduzeća sa 380 kontrole ili 26%, mikro preduzeća sa 285 kontrola ili 20%, i mala preduzeća sa 191 kontrola ili 13%, kao i "Direktorat velikih porezni obveznika (DVP) sa 90 kontrola ili 6%. Opažene slabosti su sledeće:

Pitanje 14 - Neizvršenje plana kontrola

Nalaz Prema radnom planu za 2017 godinu predviđeno je realizacija 1,976 kontrola, a realizovano je ukupno 1,444 kontrole ili 73% plana. Kašnjenje u realizaciji plana su obeležili regioni poput Mitrovice, Prištine 1, Prištine 2, Peći i Gnjilana. Glavni razlozi koje su predstavili zvaničnici PAK-a, koji su uticali na neizvršenje plana su: zahtevi iz drugih Institucija kao što su Policija, Obaveštajna Služba u MF-u, Tužilaštvo, Inspektorat Rudarstva i Minerala, Opštinski Inspektorati za obavljanje zajedničkih aktivnosti.

Nalaz Otvaranje kontrolnih slučajeva treba izvršiti u tim vrstama poreza i poreskih perioda za koje se smatra da imaju visok nivo rizika uz poštovanje Analize rizika. Prema planu 2/3 kontrola za 2017 godine otvoriće se od strane centralne kancelarije, dok će 1/3 otvorenih kontrola biti iz procene regionalnih kancelarija.

Međutim, od ukupno 1.444 izvršenih kontrola, 315 kontrolnih slučajeva izvršene predlogom centralne kancelarije analize rizika. Prema planu, trebalo bi izvršiti oko 960 predloženih kontrola iz centralne kancelarije. Izvršene kontrole na predlog centralne kancelarije rezultirale efikasnije u dodatnim prihodima.

Rizik Neizvršavanje kontrola prema planu i definisanim kriterijumima može dovesti do otvaranja slučajeva za kontrolu identifikovanih preduzeća sa visokim rizikom, kao i neispunjavanja poreskih obaveza ili izbegavanja u prihodima za BRK. .

Preporuka 14 Generalni Direktor treba osigurati da su preduzete konkretne akcije koje omogućavaju realizaciju kontrolnih planova i da se slučajevi za kontrolu preduzmu na osnovu planiranih analiza/prioriteta kako bi se izbeglo neispunjavanje poreskih obaveza od strane entiteta /poreskih obveznika.

Ovaj Izveštaj je prevod sa originalne verzije na Albanskom jeziku. U slučaju nedoslednosti provladava verzija na Albanskom jeziku.

Dodatak I: Objasnjenja razlicutih vrsta misljenja revizije primenjenih od strane NKR

(odlomak od MSVIR 200)

Vrsta misljenja

147. Revizor treba da izrazi jedno ne-modifikovano misljenje revizije ukoliko se zakljuci da su finansijski izveštaji pripremljeni, sa svih materijalnih gledišta u skladu sa važećim finansijskim okvirom.

Ukoliko revizor zakljuci da, na osnovu prikupljenih dokaza revizije, finansijski izveštaji kao celina nisu bez materijalnih grešaka, ili nije u mogućnosti da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije da bi zakljucio da su finansijski izveštaji kao celina bez materijalnih grešaka, revizor treba da izmeni misljenje revizije na izveštaju revizora u skladu sa odeljkom "Odredivanje vrste modifikacije misljenja revizora".

148. Ukoliko finansijski izveštaji pripremljeni u skladu sa zahtevima okvira prikazivanja, ne postignu pravično prikazivanje, revizor treba da razmotri pitanje sa menadžmentom, i na osnovu zahteva primenljivog okvira finansijskog izveštavanja i načina na koji je to pitanje rešeno, da odredi da li je neophodno da se izmeni misljenje revizije.

Modifikacije misljenja revizije na revizorskom izveštaju

151. Revizor treba da modifikuje misljenje revizije na revizorskom izveštaju ukoliko se zakljuci da, na osnovu prikupljenih dokaza revizije, finansijski izveštaji kao celina nisu bez materijalnih grešaka, ili nije u mogućnosti da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije da bi zakljucio da su finansijski izveštaji kao celina bez materijalno pogrešnih prikazivanja. Revizori mogu dati tri vrste modifikovanih misljenja revizije: kvalifikovano misljenje, protivno misljenje i odricanje od misljenja.

Odredivanje vrste modifikacije koje se čini revizorskom misljenju

152. Odluka o tome koja vrsta modifikovanog misljenja je prikladna, zavisi od:

- prirode pitanja koje je dovelo do modifikacije – što podrazumeva, da li su finansijski izveštaji sadrže materijalno pogrešna prikazivanja ili, u slučaju da je bilo nemoguće prikupiti dovoljno odgovarajućih dokaza revizije, mogu sadržati materijalno pogrešna prikazivanja; i
- sud revizora o rasprostranjenosti uticaja ili mogućih uticaja pitanja na finansijskim izveštajima.

153. Revizor treba da izrazi kvalifikovano mišljenje ukoliko: (1) nakon dobijanja dovoljno odgovarajućih i prikladnih dokaza revizije, revizor zaključuje da netačne tvrdnje, pojedinačno ili zajednički, su materijalne, ali nisu rasprostranjene, na finansijskim izveštajima; ili (2) revizor nije bio u stanju da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije na osnovu kojih može da podrži jedno mišljenje revizije, ali zaključuje da uticaj na finansijskim izveštajima bilo kojih neotkrivenih netačnih tvrdnji mogu biti materijalne ali ne i rasprostranjene.

154. Revizor treba da izrazi protivno mišljenje ukoliko, nakon dobijanja dovoljno odgovarajućih dokaza revizije, revizor zaključuje da netačne tvrdnje, pojedinačno ili zajednički, su materijalne i rasprostranjene na finansijskim izveštajima.

155. Revizor treba da izrazi odricanje od mišljenja ukoliko, pošto nije bio u stanju da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije na osnovu kojih može da podrži mišljenje revizije, revizor zaključuje da uticaj na finansijskim izveštajima bilo kojih neotkrivenih netačnih tvrdnji mogu biti materijalne i rasprostranjene. Ukoliko nakon prihvatanja angažovanja, revizor postaje svestan da je menadžment nametnuo ograničenje na delokrug revizije za koju revizor smatra da će verovatno dovesti do potrebe izražavanja kvalifikovanog mišljenja ili odricanje od mišljenja o finansijskim izveštajima, revizor treba da zahteva od menadžmenta da ukloni to ograničenje.

156. Ukoliko revizor daje modifikovano mišljenje, revizor će takođe modifikovati naslov kako bi odgovarao vrsti izraženog mišljenja revizije. MSVIR 1705 pruža dodatna uputstva o specifičnom jezičnom izražavanju koje će se koristiti kada se izdaje mišljenje i kada se opisuje odgovornost revizora. Takođe sadrži ilustrovane primere izveštaja.

Paragrafi Isticanja Pitanja i paragrafi Ostalih Pitanja na revizorskom izveštaju

157. Ukoliko revizor smatra potrebnim da skrene pažnju na pitanje prikazano ili obelodanjeno na finansijskim izveštajima koja je od velikog značaja za njihovo razumevanje finansijskih izveštaja, ali postoje dovoljno prikladnih dokaza da to pitanje nije materijalno pogrešno prikazano na finansijskim izveštajima, revizor će u revizorskom izveštaju uključiti jedan paragraf o Isticanju Pitanja. Isticanje Pitanja se treba odražavati samo na informaciju prikazanu ili obelodanjenu na finansijskim izveštajima.

158. Paragraf o isticanju pitanja treba:

- da se uključi odmah nakon mišljenja revizije;
- da koristi naslov "Isticanje Pitanja" ili neki drugi prikladni naslov;
- da uključi jasnu referencu na pitanje koje se istiche i da naznači gde se mogu naći relevantna obelodanjivanja na finansijskim izveštajima koja u potpunosti opisuju to pitanje; i
- ukazati da revizorsko mišljenje nije modifikovano u odnosu na istaknuto pitanje.

159. Ukoliko revizor smatra neophodnim da komunicira određeno pitanje, osim onih koje su predstavljene ili obelodanjene u finansijskim izveštajima, koja po prosudi revizora je važna za korisniku cilju shvatanja revizije, a pod uslovom da to nije zabranjeno zakonom ili pravilima, treba da se pripremi paragraf sa naslovom "Ostala Pitanja", ili nekim drugim pogodnim naslovom. Ovaj paragraf treba da se pojavi odmah iza mišljenja i nakon svakog pasusa kod Isticanja Pitanja.

Dodatak II: Napredak u sprovođenju preporuka iz prethodne i ranijih godina

Komponenta revizije	Preporuke koje su prenete iz 2015 godine	Sprovedene tokom 2017 godine	U procesu sprovođenja tokom 2017 godine	Ne sprovedene
2.3 Prošlogodišnje preporuke.	Generalni Direktor treba da osigura da pregledani plan delovanja, tačno utvrđuje vremenske rokove i odgovorno osoblje za sprovođenje preporuka GR-a prošle godine.		U procesu implementiranja tokom 2017.	
3.4 Prihodi	Generalni Direktor treba da poveća mere za identifikaciju uzročnika neusklađenosti podataka i njihovo eliminisanje radi osiguranja usklađenosti podataka u vezi povraćaja.		U procesu implementiranja tokom 2017, u odnosu na prethodne godine br. dana za refundiranje je skraćen i br. predstavljenih slučajeva kao kašnjenje značajno je smanjeno.	
3.4 Prihodi.	Generalni Direktor treba da poveća kontrole radi osiguranja da zahtevi poreskih obveznika koji su odobreni za povraćaj se razmatraju unutar određenog vremenskog roka.		U procesu implementiranja, jer su smanjeni dani za tretiranje zahteva za vraćanje.	
3.7.1 Kapitalne i ne kapitalne imovine e.	Generalni Direktor treba da pregleda postojeće kontrole kod upravljanja imovinom. Kontrole u ovoj oblasti treba pojačati sa ciljem očuvanja imovine od gubitaka ili zloupotrebe.			Nije implementirana.
3.7.3 Tretiranje potraživanja.	Generalni Direktor treba da osigura preduzimanje potrebnih mera, uključujući zakonske aktivnosti radi poboljšanja efikasnosti u prikupljanju javnog novca.			Nije implementirana

Komponenta revizije	Preporuke koje su data za 2016 godinu	Sprovedene	U procesu sprovođenja	Ne sprovedene
2.1 Napredak u sprovođenju preporuka iz prethodne godine.	Generalni direktor treba da obezbedi pregled akcionog plana, i da analizira uzroke neuspešnih preporuka i postavlja novi vremenski rok, kao i odgovorno osoblje za njihovo sprovođenje. Početni fokus treba da budu usredsređen na oblastima od veće važnosti. Sprovođenje ovog plana se treba stalno pratiti.		U procesu implementiranja tokom 2017, PAK u zakonskom roku pripremio je plan za sprovođenje preporuka izdatih revizorskim izveštajem NKR od 2016. godine na kraju godine pripremio izveštaj o nadgledanju preporuka gde je predstavio podatke o preduzetim radnjama, ali ipak neke od preporuke nisu adresirane.	
2.3.1 Određivanje strateških ciljeva	Generalni direktor treba da obezbedi da se preduzmu mere da se eliminišu barijere sa MJA i da se započne procedura regrutacije koja omogućava položaje redovnih službenika da se popunjavaju u razumnom roku, kako bi se postigla potpuna funkcionalizacija organizacione strukture u PAK-u.			Nije implementirana.
3.1 Planiranje i izvršenje budžeta	Generalni direktor treba da osigura da se linije izveštavanja ojačaju tako da se planiranje i budžetiranje pojedinih projekata zasniva na planu obračuna trezora.		U procesu implementiranja i dalje jedan projekat je netačno orijentisan u ekonomsku kategoriju kapitalne investicije morale su biti orijentisane u kategoriju robe i usluga, snabdevanje licencom, život korišćenja godinu dana.	

3.1.1 Prihodi.	Generalni direktor treba da obezbedi da se proces usaglašavanja prihoda razvija u skladu sa zakonskim zahtevima i da se obezbedi objašnjenja u slučaju neusaglašenosti računovodstvenih evidencija PAK-a sa izveštajima Trezora. To treba učiniti kako bi se omogućilo upravljanju PAK-om da donosi odluke na osnovu tačnih i potpunih informacija.		U procesu implementiranja Proces usklađivanja sa Trezorom je obavljen na mesečnoj i tromesečnoj osnovi, ali u uporedbi podataka između Trezora i podataka PAK-a nije bilo nikakvog dodatnog objašnjenja u vezi sa ne usaglašavanjem podataka u oblasti prihoda i vraćanja.	
3.1.1 Prihodi.	Generalni direktor u saradnji sa Departmanom Trezora treba obezbediti dodatnu kontrolu kako bi obezbedio potpuno usklađivanje podataka u vezi sa povratkom.	Implementirana.		
3.1.1 Prihodi/vraćanja.	Generalni direktor treba da osigura da se preduzmu dodatne mere da se zahtevi za povraćaj (nadoknade) preispitaju u određenom vremenskom roku i u skladu sa zakonskim zahtevima.		U procesu implementiranja tokom 2017, u odnosu na prethodne godine br. dana za refundiranje je skraćen i br. predstavljenih slučajeva kao kašnjenje značajno je smanjeno.	
3.1.1 Prihodi/proces fiskalizacije.	Generalni direktor treba osigurati da su dodate kontrole, kao i da su preduzete neophodne mere, da obavezuju sve biznise koje se bave trgovinom derivatima da se opreme fiskalnim kasama.	Implementirana.		
3.1.1 prihodi.	Generalni direktor treba preduzeti sve radnje kako bi se osigurao da ispisani biznisi ne razvijaju delotvorne aktivnosti i ne realizuju prihode u ime ispisanog biznisa	Implementirana.		

3.1.2 Plate i dnevnice	Generalni direktor treba obezbediti a su preduzete sve pravne delatnosti gde se za položaje pokrivene VD nalazi stabilno rešenje i u skladu sa pravnim zahtevima.			Nije implementirana.
3.1.2 Plate i dnevnice	Generalni direktor treba obezbediti poštovanje zakonskih rokova u vezi sa angažovanjem osoblja za ugovore posebnih usluga.	Implementirana.		
3.1.3 Robe i usluge, kao i komunalije	Generalni direktor treba da obezbedi poštovanje pravnih zahteva u vezi sa obavezama koje proizlaze iz presuda Apelacionog Suda Kosova.	Implementirana.		
3.2.1 Kapitalna i ne kapitalna imovina.	Generalni direktor treba obezbediti da su preduzete sve potrebne mere da se ne kapitalne imovine registruju i upravljaju putem sistema e-imovina.			Nije implementirana.
3.2.2 Računi potraživanja (dugovi).	Generalni direktor treba da obezbedi da je ojačao kontrole u upravljanju potraživanjima, povećao efikasnost i ojačao kontrole u njihovom upravljanju i naplati. S tim u vezi, analizirajte uzroke porasta potraživanja kako biste preduzeli pravne radnje za njihovo prikupljanje.			Nije implementirana.

Dodatak III: Pismo potvrdjivanja

REPUBLICA E KOSOVËS / REPUBLIKA KOSOVA / REPUBLIC OF KOSOVO Zyra Kombëtare e Auditimit NACIONALNA KANCELARIJA REVIZIJE / NATIONAL AUDIT OFFICE			
DATE PRASHITJEJE / JAVRE DATE PRASHITJEJE / ZBATIMENI		26.06.2018	
Nr. Org. / Org. No.	Sht. Klasif. / Klasif. Code	Nr. Prot. / Prot. No.	Nr.faqeve / Br. Stranica / No. Pages
03	47	1180	1
Republika e Kosovës - Republika Kosovo - Republic of Kosovo Qeveria - Vlada - Government Ministria e Financave - Ministarstvo za Financije - Ministry of Finance Administrata Tatimore e Kosovës - Poreska Administracija Kosovo - Tax Administration of Kosovo			

REPUBLICA E KOSOVËS / REPUBLIKA KOSOVA / REPUBLIC OF KOSOVO Qeveria e Kosovës / Vlada Kosova / Government of Kosovo Ministria e Financave / Ministarstvo za Financije Ministry of Finance	
Administrata Tatimore e Kosovës / Poreska Administracija Kosovo / Tax Administration of Kosovo	
ARKIVA / ARHIVA / ARCHIVE	
Nr. Prot. / Br. Prot. / Prot. No.	09-06-256
Data / Datum / Date	26.06.18

LETËR E KONFIRMIMIT

Për pajtueshmërinë me të gjeturat e Auditorit të Përgjithshëm në Raportin e auditimit për vitin 2017 dhe për zbatimin e rekomandimeve

Për: Zyrën Kombëtare të Auditimit

Të nderuar,

Përmes kësaj shkrese, konfirmoj se:

- kam pranuar draft raportin e Zyrës Kombëtare të Auditimit për auditimin e Pasqyrave Financiare të Administratës Tatimore të Kosovës, për vitin e përfunduar më 31 dhjetor 2017 (në tekstin e mëtejshëm "Raporti");
- pajtohem me të gjeturat dhe rekomandimet dhe nuk kam ndonjë koment për përmbajtjen e Raportit; si dhe
- brenda 30 ditëve nga pranimi i Raportit final, do t'ju dorëzoj një plan të veprimit për zbatimin e rekomandimeve, i cili do të përfshijë afatet kohore dhe stafin përgjegjës për implementimin e tyre.

z. Sakip Imeri

Drejtor i Përgjithshëm – Administrata Tatimore e Kosovës,

Data: 25 Qershor 2018, Prishtinë,

